

Ревизијата на успешност е спроведена со цел да се даде оценка за ефикасноста и ефективноста на воспоставениот систем на финансиското управување и контрола и внатрешната ревизија.

Поглавјето Ревизорски наоди ги содржи ревизорските прашања и одговорите на поставените цели на ревизијата утврдени во проблематичните подрачја, утврдените состојби како и препораки кои ревизијата ги дава со цел да се отстранат причините за констатираните неправилности и состојби.

Со ревизијата на успешност констатиравме ризични области кон кои ја насочивме ревизијата со цел да дадеме одговор на поставените ревизорски прашања кои се однесуваат на овој процес. Основната ревизорска цел на оваа ревизија е поставена во следното прашање:

**„Дали се преземени потребните активности за воспоставување и обезбедување на ефикасност и ефективност на системот на финансиското управување и контрола и внатрешната ревизија“.**

Со анализата на законската регулатива и подзаконските акти, извршената ревизија кај субјектот, произлегоа неколку значајни подрачја во делот на функционирањето на овој систем кои беа предмет на подетално анализирање:

1. Правната рамка и стратешките документи
2. Финансиско управување и контрола, и тоа:
  - 2.1. Оценка на основните компоненти,
  - 2.2. Функционирање на процесите: утврдување на ефективноста на системот на интерни контроли при спроведувањето на набавките и плаќањата и заштита на средствата и обврските (инвентарисување на средствата и обврските).
3. Внатрешна ревизија.

Како резултат на извршената ревизија на успешност за добивање одговор на поставената цел, констатиравме одредени состојби и слабости во горенаведените ризични области.

### **1. Правна рамка и стратешки документи**

- 1.1. Во рамките на ризичната област која ги третира прашањата од Правната рамка и стратешки документи кај Комисијата за заштита на конкуренција, ревизијата се фокусираше на детектирање на евентуални слабости, во делот на стратешките документи а може да влијае врз воспоставувањето и функционирањето на финансиското управување и контрола. Со извршената ревизија утврдивме дека не се преземени активности за донесување на Стратегија за управување со ризици со која ќе се обезбеди разумно уверување дека целите ќе се постигнат, односно не се преземени активности за утврдување,

## РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

---

проценка и контрола на настаните и состојбите кои може да имаат влијание врз остварување на целите на комисијата (детално опишано во точка 2.1.2. од овој извештај).

### 2. Финансиско управување и контрола

2.1. Во рамките на ризичната област која третира прашања од **финансиското управување и контрола**, ревизијата имаше за цел да даде одговор на повеќе ревизорски прашања поврзани со компонентите:

2.1.1. Контролна средина;

2.1.2. Управување со ризиците;

2.1.3. Контроли;

2.1.4. Информации и комуникации;

2.1.5. Мониторинг.

Во функција на градење на одговори зад секое од поставените прашања, утврдени се следните состојби и дадени се образложенија:

#### 2.1.1. Контролна средина

Раководителот на субјектот има обврска согласно одредбите на Законот за јавна внатрешна финансиска контрола, INTOSAI стандардите за внатрешна контрола во јавниот сектор, Прирачникот за финансиско управување и контрола и друга законска и подзаконска регулатива од оваа област да обезбеди непречено функционирање на финансиско управување и контрола заради остварување на општите и посебните цели на субјектот. Со оглед дека предуслов за наведеното е осознавање на контролното опкружување во субјектот, извршивме анализи на интерните акти на Комисијата за заштита на конкуренцијата (во натамошен текст: Комисијата), стратешки планови, извештаи, процедури за работа, досиеја на вработени и друго. Се насочивме на осознавање на интегритетот на вработените, нивната компетентност, нивото на знаење и вештини потребни да се обезбеди етичко, економично, ефикасно и ефективно работење, разбирање на поединечните одговорности во однос на внатрешната контрола, ставот на раководителите за поддршка на внатрешната контрола и внатрешна ревизија, поделба на надлежностите, политиките и практиките за вработување и пополнување работни места, нивна едукација, оценка, унапредување и наградување.

Ревизијата утврди области каде од страна на субјектот предмет на ревизија во целост се преземени потребни активности и области каде истите не се преземени или делумно се преземени. Имено:

- Во согласност со Уредбата за начелата за внатрешна организација на органите на државната управа донесени се Правилник за внатрешна организација и Правилник за систематизација на работните места и за нив е добиена согласност од Агенцијата за администрација;

## РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

---

- Пополнувањето на работните места во Комисијата се врши согласно условите во актот за систематизација во однос на потребната стручна подготовка, работно искуство и други потребни вештини, а нивното огласување, начин на конкурирање, полагање на кандидатите, интервјуа се врши на начин и по постапка утврдена со Законот за државни службеници;
- Оценувањето на ефективностa на работата на вработените во Комисијата се врши согласно Законот за државни службеници за што годишно се доставува извештај до Министерството за информатичко општество и администрација;
- Вработените во стручната служба на Комисијата во извршувањето на работните задачи постапуваат во согласност со Етичкиот кодекс за државни службеници и Статутот;
- INTOSAI упатствата политиките и практиките на човечки ресурси подразбираат пропишување на соодветни политики за вработување и пополнување на бројот на вработени, ориентација, обука и едукација, оценка и советување, унапредување, наградување и поправни мерки. Од извршената ревизија, констатиравме дека во Комисијата овие политики се воспоставени согласно со Законот за државни службеници. Врз основа на континуирано следење на работата на вработените се врши оценување на секои шест месеци од страна на непосредно претпоставениот раководен работник.
- Донесени се пишани процедура за управување со влезните фактури и Процедура за начинот на спроведување на јавните набавки;
- Во одделението за финансиски прашања, кое согласно член 9 од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола е одговорно за вршење на работите од областа на финансиското управување не се пополнети три работни места меѓу кои и раководител на одделението. За ова работно место, Комисијата, во текот на 2013 година барала но не добила согласност за бараните вработувања од надлежното министерство. За надминување на состојбата, од јануари 2013 година, согласно член 8 од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола и член 2 став 1 од Правилникот за начин на давање на овластување со Решение е дадено генерално овластување на раководителот на Секторот за општи и правни работи за потпишување акти и преписка од делокруг на Секторот за финансиски прашања, да издава наредби за плаќање на програмите, проектите и активностите дефинирани во стратешкиот план и буџетот на Комисијата одобрени со решението за внатрешна распределба на буџетот.
- Не е донесен План за воспоставување на финансиско управување и контрола кој согласно член 12 од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола го изготвува раководителот на единицата за финансиски прашања, кое работно место не е пополнето. Имајќи ја предвид големината на субјектот, сметаме дека наведените состојби имаат ограничувачко влијание врз реализација на

## РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

---

финансиските процеси на планирање, извршување, мониторинг и известување и постигнување на целите на финансиското управување и контрола утврдени во членот 5 и 6 од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола.

- Комисијата, согласно член 24 од Законот за државни службеници, има донесено Годишна Програма за едукација по добиено мислење од Министерството за информатичко општество и администрација, која не е реализирана поради недостиг на средства во буџетот. Меѓутоа, вработените учествуваат на обуки од различни теми на работењето по покана од други организатори и странски експерти во врска со реализација на Проекти (ИПА за државна помош, ТАЕКС и други), со што во одредена мера се задоволува потребата од едукација на вработените.
- Во однос на барањата кои се пропишани со Законот за воведување на систем на управување со квалитет и заедничка рамка за процена на работењето и давање на услуги во државната служба, констатиравме дека се преземени активности за обезбедување ИСО 9001:2008 стандард за управување со квалитет, но не е воведен заради необезбедени финансиски средства, за што раководството на Комисијата доставило известување до Министерство за информатичко општество и администрација.
- Согласно Уредбата за постапката за спречување неправилности, начинот на меѓусебната соработка, формата содржината, роковите и начинот на известување за неправилностите, Комисијата назначила лице кое е задолжено да ги прима пријавите за неправилности и сомнежи за измами или корупција и да презема активности против истите. Решението со кое е назначено лицето доставено е до Секторот за јавна внатрешна финансиска контрола, а не до Единицата во Управата за финансиска полиција. Лицето нема посетено обука за стручно оспособување од оваа област.

Од извршените анализи и согледувања на контролната средина во Комисијата со увид во интерните акти, стратешки планови, извештаи, процедури за работа, се уверивме дека и покрај наведените слабости/неправилности во голема мера има услови и можности за функционирање на финансиското управување и контрола и остварување на општите и посебните цели на КЗК.

### 2.1.2. Управување со ризиците

Остварувањето на целите на субјектот е во непосредна корелација и зависност од процесот на планирање преку изготвување и донесување на стратешки и годишни планови. Поставените цели треба да се усогласени со расположливите кадровски и други ресурси заради минимизирање на ризикот од нивно неисполнување. Плановите треба да се ажурираат согласно настанатите промени во целите или ресурсите.

## РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

---

Со извршената ревизија на законската регулатива во областа на заштита на конкуренцијата, интерните акти, пропишаната организациона структура и друго констатиравме дека раководството на Комисијата за заштита на конкуренцијата има донесено Стратешки план за период 2011-2013 година. Со планот се дефинирани мисијата и целите на Комисијата, обврските, надлежностите и специфичностите на Комисијата во однос на другите органи на државната управа согласно делокругот на работа утврден во Законот за заштита на конкуренцијата и Законот за контрола на државна помош. Согласно планот, генерална цел на Комисијата е јакнење на владеење на правото во делот на заштита на конкуренцијата преку јакнење на кадровскиот капацитет, едукации и студиски посети на вработените, јакнење на институционалната соработка со други државни органи за создавање ефикасен систем за заштита на конкуренцијата, реализација и јакнење на соработка со владини институции, регулаторни тела и меѓународни организации. За реализација на наведените активности дефинирани се годишни програми на вертикално и хоризонтално ниво. Целите во стратешкиот план временски се определени, соодветни и конкретно се дефинирани. Раководителите на секторите тековно го следат степенот на извршување на активностите и неделно го информираат претседателот на Комисијата за состојбите од својата област, а по целосно завршување на конкретна активност на седница на членови на Комисијата се доставува материјалот на разгледување и одлучување. Извештај за реализација на планираните годишни активности е содржан во Годишниот извештај за работа на Комисијата за заштита на конкуренцијата.

Согласно одредбите на член 15 став 2 од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола субјектот има обврска најмалку еднаш годишно да ги анализира контролите кои се однесуваат на минимизирање на ризиците кои се поврзани со активностите, со оглед дека секоја активност или не спроведување на активност претставува ризик за неисполнување на целите. Потребно е развивање на соодветни планови за ограничување на можни негативни последици од овие ризици и определување на вработени лица одговорни за имплементација на донесените планови.

Од овој аспект со Законот за јавна внатрешна контрола е определено дека е потребно управување со ризик што опфаќа утврдување и оцена на внатрешните и надворешните ризици кои може негативно да влијаат на исполнувањето на целите на субјектот и спроведување на потребните контроли со цел изложеноста на ризик да биде на прифатливо ниво или да се намалат последиците од можен ризик на прифатливо ниво. За таа цел со законот е утврдена обврска раководителот на субјектот да донесе стратегија за управување со ризик која се ажурира на секои три години.

Со извршената ревизија констатиравме дека раководството на Комисијата за заштита на конкуренцијата не донело стратегија за управување со ризик што не е во согласност со член 15 од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола и може да влијае на неисполнување на целите на субјектот во делот

на ефективноста и ефикасноста на активностите, примена на правната регулатива, заштита на средствата и спречување и откривање на измами.

### 2.1.3. Контроли

Согласно Законот за јавна внатрешна финансиска контрола, Стандардите за внатрешна контрола, Прирачникот за финансиско управување и контрола и Законот и Правилникот за сметководство за буџети и буџетските корисници раководство на субјектот треба да ги утврди контролните активности кои ќе се темелат на политики процедури кои се воведуваат и спроведуваат за осигурување на спроведување на целите, односно управување со ризиците. Со нив се опфатени постапки за одобрување, пренесување на овластувања и одговорности, разграничување на должности, систем на двоен потпис, постапки за точно, правилно и ажурно евидентирање на сите трансакции, како и воспоставување на ex-ante и ex-post контрола, усогласување на евиденции и контроли во информатичка технологија.

Комисијата за заштита на конкуренција има изготвено пишани процедури за важните процеси (процедури за начинот за спроведување на јавни набавки и процедури за управување со влезните фактури) со кои е пропишан текот на движење на документите на секое ниво на одговорност кои претставуваат значајни активности за извршување на економски операции. Пишаните процедури се јасни и сеопфатни, со нив е обезбедена комплетна документација и документирање на процесите со што ќе се обезбеди постигнување на целите на субјектот.

Од страна на одговорното лице делегирани се надлежности на соодветно хиерархиското ниво, на начин кој овозможува контрола на определена активност во сите фази од процесот од повеќе раководни лица, кои истата ја потврдуваат со потпис на документот. Со генералното овластување и воспоставените процедури предвидени се хиерархиски нивоа на контрола и одобрување во процесите, како и одговорни лица за вршење на ex-ante и ex-post контроли кои целосно функционираат.

Врз основа на претходно донесени процедури за работењето, воспоставен е систем на надзор и проверка на важните активности во субјектот со кој се обезбедува раководителот на субјектот и други овластени лица преку континуирано следење и спроведување на процедурите да ги потврдуваат активностите на вработените со цел елиминирање на сите можни ризици од грешки и целосно почитување на законската регулатива.

Ревизијата утврди дека не се извршени усогласувања и потврдување на сметководствената евиденција со фактичката од спроведениот попис на средствата побарувањата и обврските, како и донесување на процедури за инвентарисување и попис и негово следење од страна на раководните лица (детално опишано во дел 2.2.2. од овој извештај), како што е предвидено во член 21 од Законот за сметководство за буџети и буџетски корисници и член 29 од Правилникот за сметководство за буџети и буџетски корисници и

## РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

---

Стандарди за внатрешна контрола број 10, 12 и 15. Поради тоа сметаме дека постои ризик во делот на усогласување и следење на евиденциите на средствата, побарувањата и обврските, и точноста на финансиско известување и воспоставување на систем на интерни контроли во делот на извршениот попис на крајот на годината.

### Контроли во информатичка технологија

Раководителот на субјектот има обврска согласно одредбите на Законот за јавна внатрешна финансиска контрола, Законот за сметководство за буџет и буџетски корисници да обликува соодветен информациски систем, организациска структура, пропише процедури, изврши разграничување на должностите и обезбеди ефективност на системот на интерни контроли.

Наведената активност преземена од раководителот на субјектот ќе обезбеди разумно уверување за постигнување на целите на Комисијата во однос на веродостојноста на финансиското известување ефективноста и ефикасноста на работењето и усогласеноста со применливите закони и прописи. Заради наведеното потребно е да обезбедат:

- Информациски системи и апликативни програми кои ќе се потпираат на точни податоци и воедно да вршат точна обработка на податоците;
- Пристап до податоците од овластени лица,
- Евидентирање на авторизирани и постоечки трансакции;
- Соодветно разграничување на должностите и делегирање на овластување и пристап до информациските системи согласно правата утврдени од раководителот на субјектот.
- Промената на податоци во базата на податоци да се врши исклучиво од овластени лица.
- Навремено, хронолошко и ажурно внесување на податоците во системите или програмите
- Извршување на потребни промени во системите или програмите.
- Заштита од губење на податоци или можност за пристапување до потребните податоци.
- Заштита од измена и дополнување на историските податоци во базата на податоци.

Ревизијата утврди дека од страна на субјектот предмет на ревизија во целост не се преземени потребните активности за пропишување на процедури, разграничување на должностите, во насока на градење на ефективен информациски систем и заштита на податоците од неовластено менување или губење.

Обврската на раководителот на субјектот да обликува соодветен информациски систем и организациска структура како и пропишувањето на процедури и разграничување на должностите се уредени со одредбите на член 7, член 8 и член 17 од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола. Со извршената ревизија на интерните акти, воспоставениот информациски систем, пропишаната организациона структура и системот на интерни

## РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

---

контроли кои ги применува субјектот предмет на ревизија ги констатиравме следните состојби:

- Работното место систем инженер во Секторот за општи и правни работи е пополнето со извршител;
- Недостасуваат стратешки план за развој на ИТ системот или акционен план за имплементација на ИТ системот;
- Недостасуваат пропишани политики и процедури за користење и пристап до ресурсите во информационите системи, и
- Резервна копија се прави по иницијатива на вработениот на секоја машина посебно.

Водењето на деловните книги, обработката на податоците и контролата на внесените податоци во информациските системи е уредено со одредбите на Законот за сметководство за буџетите и буџетските корисници, Правилникот за сметководство за буџетите и буџетските корисници и член 11, член 16 и член 17 од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола. Наведените одредби бараат навремено и хронолошко евидентирање на податоци во деловните книги, притоа обезбедувајќи:

- Контрола на внесените податоци;
- Исправност на внесените податоци;
- Чување на податоците;
- Можност за употреба на податоците и
- Можност за увид за состојбата и промените во деловните книги.

Ревизијата утврди одредени отстапувања во делот на водењето на деловните книги, обработката на податоците и контролата на внесените податоци во информациските системи и тоа како што следува:

- При користењето на апликацијата за финансиско сметководство не се вградени соодветни контроли за пристап до апликацијата и податоците и
- Податоците од финансиското работење од минати години не се заклучени и постои можност да бидат променети.

Погоре наведените состојби упатуваат на: присуство на ризиците во делот на веродостојноста на финансиското известување и имаат влијание врз безбедноста на податоците во информациските системи и потреба за преземање на дополнителни активности за градење на соодветен информациски систем и воспоставување на систем на интерни контроли.

### 2.1.4. Информации и комуникации

Информации и комуникации како компонента на финансиското управување и контрола е неопходна за остварување на целите на внатрешна контрола. Предуслов за релевантни информации е соодветна класификација на настаните и трансакциите. Способноста на раководството да донесе соодветни одлуки зависи од квалитетот на информациите што подразбира информациите да се точни, навремени, актуелни и достапни.



## РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

---

Во Комисијата воспоставена е пракса и пишани процедури за протоколот на документи во однос на подготвување, извршување, пренесување, употреба и архивирање на документите, начинот на комуникација и документирање на сите оперативни процеси кој ќе овозможи на раководството на субјектот соодветни, точни, навремени, актуелни и достапни информации врз основа на кои ги донесува одлуките директно поврзани со целите. Од страна на Комисијата назначено е лице задолжено за неправилности, но не е воспоставена соработка меѓу лицето задолжено за неправилности и лицата вклучени во финансиското управување и контрола со цел унапредување на системот на јавна внатрешна финансиска контрола, ниту се преземени друг вид на активности од страна на лицето задолжено за неправилности предвидени во членот 7 од Уредба за постапката за спречување на неправилности, начинот на меѓусебната соработка, формата, содржината, роковите и начинот на известување за неправилностите. Наведената состојба укажува дека системот на информации и комуникации е на задоволително ниво, но има можност за преземање на дополнителни активности за зајакнување на системот со цел обезбедување на квалитет на информациите и известувањето, спроведување на активностите за внатрешна контрола со цел постигнување на целите на субјектот.

### 2.1.5. Мониторинг

Субјектот согласно Законот за јавна внатрешна финансиска контрола има обврска да обезбеди соодветен мониторинг на функционирање на системот за финансиско управување и контрола. Системите на внатрешна контрола мора да се следат за да се оцени квалитетот на работењето на системот. Раководителот на субјектот треба да обезбеди континуирана проверка и оценување на функционирањето на внатрешната контрола и нејзините компоненти.

Тргувајќи од воспоставената пракса на соодветно разграничување на должностите и движењето на документацијата во Комисијата за заштита на конкуренцијата функционира системот на проверка на внатрешната контрола која е вградена во секојдневните работни активности и овозможува следење на изготвувањето и извршувањето на плановите за работа утврдувајќи ги евентуалните отстапувања од целите, со цел преземање на корективни мерки. Од страна на раководството на субјектот не се врши посебна оценка на ефективност на внатрешната контрола и самопроцена на одделни процеси на системот за финансиско управување и контрола, во текот на годината согласно одредбите на член 18 од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола. Отсуството на следење на внатрешната контрола создава ризик од нецелосно следење на функционирање на системот на внатрешна контрола кои придонесуваат кон остварување на целите на субјектот. Наведената состојба укажува на потребата за преземање на дополнителни мерки и активности за јакнење на мониторингот за да се обезбеди дека контролите функционираат и соодветно се менуваат според

## РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

---

промената на условите и појавата на ризиците а во функција на постигнување на целите

2.2. Со ревизијата на процесите за управување и контрола при утврдување на ефективност на системот на интерни контроли при спроведувањето на набавките и плаќањата и заштита на средствата и обврските (инвентарисување на средствата и обврските) констатирана е следната состојба:

### 2.2.1. Системот на интерни контроли во процесот на спроведување на набавките и плаќањата:

Јавните набавки се спроведуваат по постапка и начин дефинирани во Законот за јавни набавки и под законските акти во оваа област. За работа со јавните набавки ангажирано е лице на работно место самостоен референт - ликвидатор кое има потврда за работа со јавни набавки издадена по спроведена обука и положен испит во Бирото за јавни набавки. Составот на Комисија за јавни набавки се формира за секоја јавна набавка.

Во текот на ревизијата донесена е пишана процедура со која детално е опишан начинот на спроведување на набавките, задолжени лица, утврдени рокови, тек на движење на документацијата, следење на нивно навремено спроведување.

Со тестови на усогласеност на постапките за јавни набавки се уверивме дека системот на интерни контроли во процесот на јавни набавки функционира, со оглед дека во голем степен е обезбедена усогласеност со Законот за јавни набавки и под законските акти. Тестирањето го продолживме со детални тестови на одреден број на јавни набавки реализирани со барање за прибирање понуди, при што утврдивме одредени слабости кои се однесуваат на одредбите на склучениот договор и отсуство на изјава за независна понуда, која согласно член 129 став 2 од Законот за јавни набавки, економскиот оператор треба да ја пополни и достави заедно со понудата.

Системот на интерни контроли во процесот на плаќање кај Комисијата за заштита на конкуренција е воспоставен на начин кој овозможува ефикасно вршење на контроли во процесот на плаќање и делегирање на надлежностите и активностите со различен степен на одговорност имајќи ја предвид големината на субјектот и расположливата кадровска екипираност, а во согласност со Законот за сметководство за буџетите и буџетските корисници и Законот за јавна внатрешна финансиска контрола.

Со увид во воспоставениот систем на интерни контроли во процесот на плаќање на пристигнатите фактури утврдивме дека со донесената Процедура за управување со влезните фактури воспоставен е целосен систем на следење и контрола на сметководствената документација што подразбира прием на фактури и архивирање, комплетирање на сметководствената документација и ex-ante контрола, подготовка на документација за плаќање и нејзино

## РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

---

одобрување, плаќање на фактури и ex-post контрола и евидентирање во сметководствената евиденција.

Делот на сметководствените активности кои се однесуваат на евидентирање на сметководствените трансакции во деловните книги, комплетно сметководствено работење и изготвување на пресметки и завршна сметка е регулирано со посебен договор за сметководствени услуги и истите ги извршува надворешно лице.

Проверка на функционирање на системот на интерни контроли во процесот на плаќање на фактури е обезбедена преку тестови на усогласеност на поединечните плаќања, со кои се уверивме дека воспоставениот систем на интерни контроли целосно функционира, со што се обезбедени услови за навремено откривање на ризици и грешки, точноста и целосноста на финансиски евиденции и навремено изготвување на релевантни финансиски извештаи.

### 2.2.2. Инвентарисување на средствата и обврски:

Согласно Законот за сметководство на буџетите и буџетските корисници и Правилникот за сметководство за буџетите и буџетските корисници Комисијата има обврска да обезбеди услови за навремено и квалитетно извршување на пописот во законски утврдени рокови, сеопфатност на пописот каде што ќе се опфатат сите средства (сопствени и туѓи), усогласување на сметководствената со фактичката состојба, изготвување на извештај од извршениот попис и за прифаќање на извештајот за извршениот попис во кои се содржани детални насоки за постапување.

Ревизијата утврди дека кај субјектот предмет на ревизија не се спроведени сите активности за извршување на пописот, како и други активности неопходни за извршување на оваа активност, во насока на изработка на квалитетен попис која што ќе ја отслика реалната состојба на средствата, изворите, побарувањата и обврските кај субјектот.

Обврска на раководителот на субјектот е да овозможи соодветни услови за квалитетно извршување на пописот како и пропишување на процедура за спроведување на пописот која треба да биде усогласена согласно член 7 од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола. Со извршената ревизија на интерните акти, пропишаната организациона структура и системот на интерни контроли кои ги применува субјектот предмет на ревизија во делот на пописот ги констатиравме следните состојби.

- Донесено е решение за формирање на пописна комисија;
- Изготвен е извештај за извршениот попис;
- Донесена е одлука за потврдување на извршениот попис;

Субјектот согласно законот и правилникот не ги спровел следниве активности:

- Не е донесен интерен акт - процедура за извршување на пописот;
- Пред започнување на пописот на комисијата за попис не и се доставени податоци за номенклатурни броеви, називи, видови и единични мерки на

## РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

---

- средствата кои се предмет на пописот како и податоци за добавувачите / купувачите со кои се воспоставени должничко доверителски односи;
- Постојаните средства не се означени со инвентари броеви;
  - Во деловните книги не е извршено усогласување на материјалната со сметководствената евиденција и
  - Не се потпишани пописните листи од страна на членовите на пописната комисија.

Погоре наведените состојби укажуваат на присуство на ризици во делот на извршување на пописот, усогласување на состојбата на средствата и обврските и нивно презентирање во финансиските извештаи чиј ефект би се одразил во намалување на квалитетот на финансиските извештаи и информациите кои ги даваат истите.

3. Во рамките на ризичната област која третира прашања од **Внатрешната ревизија** извршени се истражувања со цел да се даде одговор на повеќе ревизорски прашања поврзани со слабости и потенцијални ризици во оваа област.

Воспоставување на внатрешна ревизија е важен инструмент кој му овозможува на раководителот на субјектот објективно стручно мислење за адекватноста на системот на финансиско управување и контрола.

Внатрешната ревизија укажува на слабостите и неправилностите и дава препораки за преземање на неопходни мерки за подобрување на системот на управување со ризик, интерни контроли и процеси на одлучување за остварување на целите на субјектот.

Во Правилникот за систематизација на работните места, Комисијата предвидела одделение за внатрешна ревизија независно од другите организациони делови, одговорна пред претседателот на Комисијата, чија основна цел е следење и примена на законските прописи од областа на внатрешна ревизија и подобрување на работењето на субјектот и вршење на независна, стручна и системска проценка на систем на финансиско управување и контрола, што подразбира ревидирање на сите процеси на работењето и воспоставените контроли.

И покрај тоа што во актот за систематизација е предвидено оваа одделение со тројца извршители, Комисијата се уште го нема пополнето одделението за внатрешна ревизија ниту се превземени активности за доставување на барање за обезбедени финансиски средства до надлежното министерство за добивање на согласност за вработување. Во субјектот не е извршена внатрешна ревизија од страна на внатрешен ревизор/единица за внатрешна ревизија од јавниот сектор или пак од ревизор наведен во регистарот на овластени внатрешни ревизори.

## РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

---

### ЗАКЛУЧОК

Преземените мерки, политики и конкретни активности за пропишување на подзаконските и интерните акти, донесување и имплементација на процедурите за финансиско управување и контрола (планирање, извршување, мониторинг и известување) и внатрешната ревизија претставуваат предуслов за воспоставување на финансиско управување и контрола и внатрешна ревизија. Со извршената ревизија на финансиско управување и контрола и внатрешна ревизија во Комисијата, констатиравме дека има можност за подобрување на ефикасноста и ефективноста во одредени области од финансиско управување и контрола и внатрешна ревизија.

### ПРЕПОРАКИ

Како резултат на спроведената ревизија, а со цел да дадеме придонес во функција на отстранување на констатираните неправилности како и подобрување и унапредување на системот за финансиско управување и контрола и внатрешна ревизија, ги предвидовме следните препораки:

- Комисијата да продолжи со активностите за добивање согласност за обезбедени финансиски средства од надлежното министерство за пополнување на работното место раководител на одделение за финансиски прашања.
- Комисијата да обезбеди средства за реализација на Годишна Програма за едукација на вработените во Комисијата.
- Комисијата да преземе потребни мерки и активности за обезбедување финансиски средства за воведување ИСО 9001:2008 стандард за управување со квалитет.
- Податоците за назначеното лице задолжено за неправилности да се достават до Единицата во Управата за финансиска полиција и да се преземат активности за стручно оспособување на назначеното лице.
- Раководителот на Комисијата да преземе активности за донесување стратегија за управување со ризик со која ќе се утврди прифатливото ниво на изложеност на ризици, проценка на веројатноста за настанување на ризикот и неговото влијание, следење и оценка на ризиците и утврдување на соодветните внатрешните контроли со кои треба да се управува со ризиците.
- Раководителот на Комисијата и овластените лица задолжително да вршат редовно следење и контроли на точноста и усогласување на сметководствените евиденции со фактичката состојба.

## РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

---

- Раководителот на комисијата да преземе активности насочени кон градење на соодветен информациски систем и тоа:
  - Да донесе Стратегија за развој на информациониот систем или акционен план за дефинирање насоки за исполнување на зададените цели;
  - Да пропише политики и процедури за користење и пристап до ресурсите во информациона систем;
  - Да обезбеди зачувување на податоците во електронска форма од кои произлегуваат финансиските извештаи од минати години.
  
- Раководителот на Комисијата да преземе дополнителни активности за подобрување на системот на информации и комуникации во делот на воспоставување на целосна комуникација на раководството на субјектот со лице задолжено за неправилност.
  
- Раководителот на Комисијата да обезбеди услови за континуирана оцена на ефективност на внатрешната контрола и самопроцена на одделни процеси на системот на финансиско управување и контрола.
  
- Раководителот на Комисијата да донесе интерен акт - процедура со кој прецизно ќе се утврди начинот, постапките и временска рамка за спроведување на попис и воедно да се изврши целосен попис и усогласување на сметководствената со фактичката состојба.
  
- Раководителот на субјектот во соработка со надлежните органи да изврши преиспитување на можноста од вработување на внатрешен ревизор или пак да ангажира внатрешни ревизори од единица за внатрешна ревизија од друг субјект од јавниот сектор или ревизори наведени во регистарот на внатрешни ревизори.